

VERSLAG d.d. 15 september 2021 van de hybride vergadering van de commissie Bestuur, Economie en Middelen van de provincie Utrecht

Voorzitter: ir. M. de Widt

Namens het college van GS: mr. J.H. Oosters, drs. R.C.L. Strijk, mr. drs. H.G.J. Bruins Slot, R.G.H. van Muilekom, en ir. A. Schaddelee

Woordvoerders: J.J. Bart (GroenLinks), A.C. Boelhouwer (GroenLinks), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. Van den Dikkenberg (SGP), drs. E.H.R. Dinklo (JA21), M. de Droog MSc RA (D66), M. van Elteren, mr. N.A. Groen MA (GroenLinks), N. de Haan- Mourik (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), W.M.M. Hoek (50PLUS), drs. J.P. d'Hondt (PvdA), M. Jager (PvdD), V.C. Janssen (VVD), M. de Jong (GroenLinks), drs. E. A. Kamp (D66), dr. A.R.S. Karataş (GroenLinks), drs. A.H.L. Kocken (VVD), D. De Kruif (CDA), M. Lejeune-Koster (PvdA), ing. D.A. Oude Wesselink (GroenLinks), H. J. Rikkoert MSc, (ChristenUnie), A.G. van Schie (VVD), H.O. Suna (PvdA), W. Ubaghs (PVV), mr. S.F. van Ulzen (VVD), L.E. Veen (D66), T.M.S. Vrielink (GroenLinks), L.M. Welschen-Van den Hoek (CDA), W.J.A. Weyers (JA21), C. Westerlaken (CDA), en ing. H.I. Wolting (ChristenUnie);

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs. B.F. Ferwerda (griffier), B. Wijshijer, E. IJsbrandij, en R. Schotsman (Notuleerservice Nederland)

2.5 [Statenvoorstel Beleid opvolging MKB-\(familie\)bedrijven](#)

De voorzitter heropent de vergadering om 19.30 uur. De middag is geëindigd midden in de behandeling van agendapunt 2.5.

Gedeputeerde Strijk memoreert dat de heer Kocken aangaf dat er mogelijk er opvolging kan komen vanuit student of vanuit medewerkers. En vroeg of het beleid daar niet meer op gericht zou moeten worden. De gedeputeerde heeft geantwoord dat die groepen het zeer goed zouden kunnen zijn maar dat de interventie wordt gepleegd op de huidige eigenaar. Wie de opvolger wordt, daar staat de provincie neutraal in.

De heer Kocken geeft aan te begrijpen dat het niet in het Statenvoorstel zit om bijvoorbeeld werknemers te ondersteunen of studenten te koppelen aan eigenaren die hun bedrijf willen overdragen. De provincie zit echter wel in netwerken die behulpzaam kunnen zijn in deze ondersteuning. Spreker roept op dat als toch mensen de provincie in worden gestuurd, ook geprobeerd moet worden om deze netwerken gemakkelijker te ontsluiten. Daarnaast kan er bij de mbo's meer bekendheid worden gegeven aan de regeling.

Gedeputeerde Strijk stelt zich dit voor te stellen omdat opvolging ook uit die groepen kan komen.

Het CDA vroeg wat er aan ondersteunende maatregelen wordt geboden om de regelingen bekend te maken. Er is hier tussen februari en nu tijd aan besteed. Er zijn zoveel informatiepunten en websites dat je door de bomen het bos niet meer ziet. Daarom is samen met de Kamer van Koophandel gekeken hoe alle regelingen, waaronder deze, bekend gemaakt kunnen worden waarbij Utrecht als pilotprovincie aan de slag gaat. De gedeputeerde herkent de oproep van het CDA en het college wil dat met de portal invullen.

Mevrouw De Kruif is blij om te horen dat er bekendheid zal worden aan alle regelingen en de ondersteuning die de provincie biedt.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat het inderdaad alle nationale, provinciale, regionale en lokale regelingen betreft. De Kamer van Koophandel had ook deze behoefte en er wordt in Utrecht geprobeerd dit vorm te geven op een manier die ook door andere provincies inzetbaar is. Het streven is om dit per 1 januari 2022 te doen.

De ChristenUnie heeft gevraagd of de streefcijfers bij de indicatoren te belemmerend zijn. De gedeputeerde meent dat dat niet het geval is. De 100 tot 150 bedrijven helpen is om de voortgang te monitoren. Het gaat om ongeveer 2.000 ondernemingen per jaar die stoppen en met bedrijfsopvolging te maken krijgen. 30 tot 40% daarvan zal zich niet automatisch redden en daar wil de provincie interveniëren. Dat betreft dus 600 tot 700 bedrijven. Die zullen dus niet allemaal geholpen kunnen worden. Echter als over anderhalf jaar 100 tot 150 bedrijven geholpen zijn zal de provincie opnieuw moeten kijken hoe nu verder te gaan. De gedeputeerde denkt dat het goed is om te meten, niet om afgerekend te kunnen worden maar om de voortgang te bewaken van het succes van deze regeling.

Op D66 heeft de wethouder al opgemerkt dat het lean en mean gehouden wordt omdat het geld naar de ondernemer moet gaan en niet in de uitvoeringskosten moet zitten.

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan een tweede termijn over dit Statenvoorstel.

Mevrouw De Kruif geeft aan na de eerste termijn van vanochtend nogmaals te willen duiden hoe belangrijk dit voor het CDA is geweest. In 2018 is het initiatiefvoorstel ingediend voor ondersteuning voor het MKB en daarmee ook familiebedrijven omdat dit zo een groot aandeel is van de economie en zorgt voor een groot deel van de werkgelegenheid. Spreker hoopt dat andere partijen dat ook zien. Dit zeker omdat nu duidelijk is dat vaak gezonde bedrijven moeten stoppen omdat zij geen opvolging kunnen vinden. Er is gesteld dat een ondernemer soms niet mans genoeg is om dit zelf op te lossen. Spreker spreekt wekelijks bedrijven die hier mee worstelen en zij lopen vaak tegen twee zaken aan. De kosten voor het advies zijn vaak te hoog voor het budget en daarnaast ligt het familietechnisch vaak gevoelig. De fractie is blij met dit Statenvoorstel.

De voorzitter vraagt naar de debatgrootte voor dit onderwerp in de Statenvergadering.

Mevrouw Boelhauer geeft namens de heer Bart aan dat dit een hamerstuk mag worden.

De voorzitter deelt mee dat de heer Eggermont is verhinderd. Hij heeft aangegeven dat hij verwacht dat er een amendement komt en pleit voor een klein debat.

De heer Dercksen bevestigt de wens van de heer Eggermont.

De voorzitter geeft aan te zien dat er steun is voor een klein debat.

2.6 SB Herijking provinciefonds en herziening provinciaal belastinggebied

De voorzitter deelt mee dat deze Statenbrief is opgewaardeerd op verzoek van de SGP, VVD, D66 en JA21. De provincie Utrecht is via het Interprovinciaal Overleg betrokken bij twee beleidsmatige ontwikkelingen over de grootste inkomstenbronnen van de provincie, de uitkering van het Provinciefonds en de opcenten motorrijtuigenbelasting. Dit jaar vindt er een herijking plaats van het Provinciefonds en recentelijk is door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkszaken het rapport Herziening Provinciaal belastinggebied aangeboden aan de Tweede Kamer.

De voorzitter vraagt of de opwaardeerders nog een toelichting willen geven op hun opwaardering.

De heer Van den Dikkenberg geeft aan blij te zijn dat de verkenningen plaatsvinden. De fractie heeft vaker, ook bij motie gepleit om te verkennen hoe een alternatief voor de opcenten verzonnen kan worden. Spreker is benieuwd wat een Utrechts alternatief kan zijn, er zal ongetwijfeld in de toekomst nog worden gesproken over de lange termijn-financiering. Met betrekking tot de korte termijn is de fractie benieuwd naar de eigen Utrechtse inzet. Spreker sluit aan bij de vragen van JA21, VVD en D66.

De heer Janssen dankt het college voor deze informatieve brief. In de ochtend is er gesproken over het slagveld dat is ontstaan naar aanleiding van de herverdeling van het Gemeentefonds en de fractie heeft zorgen bij de operatie die nu gaande is. Het college van GS wordt gevraagd om dit onderwerp met prioriteit op de lobby-agenda te zetten richting Den Haag. Dit gebeurt nu via het IPO maar spreker meent dat de belangen tussen de provincies niet altijd gelijkgesteld hoeven te zijn. De fractie meent dat dit vraagt om een actieve rol van GS in de lobby. De gedeputeerde wordt gevraagd wat hij concreet op dit vlak doet.

De heer Kamp geeft aan de heer De Droog te vervangen. Spreker sluit aan bij de oproep van de VVD om de lobby te versterken. Dit moet gezien worden als een aanmoediging voor GS om dit in gang te zetten. D66 vindt het belangrijk dat er een rechtvaardige verdeling gaat plaatsvinden. Gevraagd wordt of GS de Staten mee kan nemen in hoe het Provinciefonds verdeeld wordt. Ook wordt gevraagd wat dit betekent voor de andere provincies.

De voorzitter deelt mee dat de heer Dinklo geen nadere toelichting wil geven op de opwaardering.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat de brief enerzijds een procesbrief is waarmee het college de Staten wil informeren dat dit gaat spelen. Het zou kunnen dat dit de komende maanden heel snel gaat spelen. Dan zal het gesprek hierover met de Staten aangegaan worden. Het kan ook nog een jaar duren. Met die onzekerheid hebben de provincies te maken.

Er is onzekerheid. Zo weet de provincie niet of de huidige heffing van motorrijtuigenbelasting bij een nieuw kabinet in stand blijft, misschien komt er wel rekeningrijden. Dit kan wezenlijk andere uitkomsten geven. Een ander punt is dat het Provinciefonds een gesloten systeem is. Als één provincie door de herverdeling meer krijgt, dan betekent dat dat anderen minder krijgen. Dit, tenzij het kabinet besluit dat er meer geld naar het Provinciefonds gaat. De gedeputeerde kan dus puur vanuit het Utrechts belang kijken maar moet er wel uitkomen met de andere provincies.

De lijn die tot nu toe is gehanteerd is dat het IPO en de provincie Utrecht zich tot het demissionaire kabinet opstellen met de opmerking dat er nog een aantal oude zaken op te lossen is. Dat gaat bijvoorbeeld over de opcenten voor elektrische auto's. Daar zijn adviezen over maar dit is er op dit moment niet en dat leidt tot een derving van inkomsten. Een ander punt is dat er middelen moeten komen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Dit is oud zeer omdat er taken en verantwoordelijkheden zijn gegeven, zonder middelen. Het derde punt is de opschalingskorting die ook bij het Provinciefonds zit. Bij het Gemeentefonds is die bevroren maar bij de provincie niet en de provincie vindt de opschalingskorting sowieso niet terecht omdat de maatregelen die er aan ten grondslag lagen zijn uitgevoerd.

Bij het doorontwikkelen naar een nieuw Provinciefonds is het uitgangspunt dat het meer kostengeoriënteerd moet zijn en dat er niet alleen naar de oppervlakte gekeken moet worden. Er wordt nu bijvoorbeeld gekeken naar hoeveel je hebt als provincie terwijl dat weinig relevantie heeft met de uitgaven de provincies. De kosten zouden meer leidend moeten zijn voor de verdeling van de middelen. Het onderhoud, het beheer en de exploitatie van het OV zal in de toekomst een grote uitgave vragen en deze kosten zouden meegenomen moeten worden, evenals de groei van het bewonersaantal van een provincie. Een uitgangspunt is dat de belastingcapaciteit niet kleiner mag worden. Nieuwe heffingen moeten daarbij gemakkelijk inbaar zijn, zonder hoge kosten en ze moeten uitlegbaar en voorspelbaar zijn, zodat je niet elk jaar verrast bent over wat er uitkomt en kunt uitleggen waarom er mutaties in zitten.

Ook is het van belang om perverse prikkels te voorkomen in het systeem. Zo krijgt de provincie geen geld voor elektrische auto's en als het OV wordt gestimuleerd gaan mensen minder met de auto, terwijl dat juist de inkomstenbron is voor de provincie.

De provincie bewaakt deze zaken nu zelf. Met betrekking tot het OV en het kostengeoriënteerd zijn wordt goed opgetrokken met andere Randstadprovincies. Daarnaast blijft de grondhouding dat de provincies er allemaal met elkaar uit moeten komen en een voorstel moeten doen.

Er zijn nog veel onzekerheden en daarom is het voor de gedeputeerde belangrijk wat er uit het onderzoek in oktober komt en dit zal met de Staten worden gedeeld. De gedeputeerde weet niet zeker of het allemaal voor 1 januari gaat lukken, dat gaat wel heel snel vanwege de onzekerheden in Den Haag met betrekking tot de vorming van een kabinet.

De gedeputeerde geeft aan open te staan voor reflecties die de leden aan hem mee willen geven.

De voorzitter stelt vast dat de opmerkingen die net al zijn meegegeven dus in elk geval worden meegenomen.

Gedeputeerde Strijk stelt dat er al eerder is gevraagd aan het college om de Staten mee te nemen in de verdeling van het Provinciefonds. Er zal een presentatie worden ingepland om uit te leggen hoe de indicatoren werken. Met betrekking tot de verdeling merkt de gedeputeerde op dat de taart een gegeven is, als de één een groter stuk krijgt, krijgt de ander een kleiner stuk.

De heer Janssen heeft nog niet heel duidelijk gehoord of de gedeputeerde zich specifiek op Utrecht gaat richten. Noord-Brabant en Zuid-Holland zijn grote spelers en spreker meent dat ervoor gezorgd moet worden dat de 12 provincies er samen uitkomen maar niet waarbij Utrecht aan het kortste eind trekt.

Spreker wil meegeven dat goed gekeken moet worden of de specifieke problematiek van Utrecht tot zijn recht komt, met de draaischijffunctie. Met betrekking tot de belasting ziet de fractie ook dat de motorrijtuigenbelasting als heffing zijn langste tijd gehad heeft en spreker meent dat een ingezetenenbelasting wat de VVD betreft rechtvaardiger zou zijn.

De heer Dercksen geeft aan in het verleden ook al voor een ingezetenenbelasting te hebben gepleit. Spreker heeft de brief gelezen en kreeg de indruk dat de provincie voorsorteert op kilometerheffing. Nu lijkt de gedeputeerde daar voorzichtiger over en de gedeputeerde wordt om een reactie gevraagd. Spreker meent dat er iets gedaan moet worden met BPM en wegenbelasting voor auto's op batterijen. Deze auto's zijn zwaarder en daarom is het rechtvaardig de eigenaren mee te laten betalen voor het onderhoud van de wegen en de gedeputeerde wordt gevraagd of hij het daar mee eens is. Wetende hoe deze batterijen worden gemaakt, mag dit van spreker ook een slavenbelasting heten in plaats van wegenbelasting.

Mevrouw Boelhauer geeft aan dat GroenLinks blij is met deze Statenbrief. Spreker vond het prettig om de opbouw van bijdragen aan provincies te zien. GroenLinks is op voorhand niet tegen kilometerheffing of betaling naar gebruik. Spreker ziet uit naar een discussie hierover. De gedeputeerde heeft aangegeven dat hier misschien snel op teruggekomen wordt en gevraagd wordt hoe hij dat ziet en wanneer dat gaat gebeuren.

Gedeputeerde Strijk wilde de grap maken of mevrouw Boelhauer weet wanneer er een kabinet is. Dit is misschien wel de grootste onzekerheid en daarnaast wordt de timing van een nieuw begrotingsjaar genaderd. Wellicht worden hier in het vierde kwartaal nog extra stappen op gemaakt maar dat is iets wat het Rijk bepaalt.

De gedeputeerde licht toe dat de opmerkingen van de heer Janssen goed gehoord zijn. Voor Utrecht is kostengerelateerdheid belangrijk, OV is hier een grote kostenpost, de andere Randstadprovincies herkennen dat. De gedeputeerde geeft aan niet te kunnen voorsorteren op kilometerheffing omdat hij daar niet over gaat. Als er bij de kabinetsformatie iets wordt gezegd over rekeningrijden dan moet er snel geschakeld worden. Er wordt dus niet voorgesorteerd maar er wordt wel rekening mee gehouden. De gedeputeerde durft niets te zeggen over wat er op dit moment speelt in Den Haag op dat vlak.

De belasting op elektrische auto's heeft de gedeputeerde aangevlogen als verantwoordelijke voor Financiën die er op wijst dat daar op dit moment geen opcenten geheven worden. Als er steeds meer elektrische auto's komen dan gaat de opbrengst van opcenten achteruit. De provincie steunt de elektrificering van het wagenpark maar wil wel een oplossing zien van het Rijk.

De voorzitter stelt vast dat de andere fracties geen inbreng hebben op dit punt.

2.7 SB Jaarverslag provinciearchivaris over toezicht in 2020 met managementreactie

De voorzitter deelt mee dat dit punt is opgevaardeerd op verzoek van de SGP. De provinciearchivaris is aanwezig en kan indien gewenst vragen beantwoorden.

De heer Van den Dikkenberg stelt dat de bijdrage van de heer Eggermont vanmorgen, over stuknummers die niet corresponderen, aangeeft waarom dit stuk is opgevaardeerd. De fractie is blij met een positievere toonzetting van de provinciearchivaris ten opzichte van andere jaren, dat houdt in dat er vorderingen gemaakt worden. Het baart de fractie echter zorgen dat er nog veel slepende acties zijn uit eerdere aanbevelingen en dat daar onvoldoende centrale regie op gevoerd wordt. De managementreactie begint al met het koppelen van verschillende afdelingen waardoor het begint te versnipperen. Dat geeft weinig hoop op de gewenste centrale regie en de verwachting die spreker had van i-revolutie-gebeuren. Door de digitalisering is er, zo constateert de archivaris ook, een risico op een wildgroei van stukken. Voor een goede workflow, naslag en WOB-verzoeken is daar extra aandacht voor nodig.

De gedeputeerde wordt gevraagd toe te zeggen dat archiefwerk meer als concernopgave gezien wordt, dit temeer gezien het belang en de snelheid van alle ontwikkelingen. Gevraagd wordt of dit punt in de organisatieverbeteringen meegenomen kan worden. GS wordt gevraagd actief in het concern mee te geven dat documenten niet gaan slingeren in onder andere Share point, Teams en Google docs. Dit ook in het kader van WOB-verzoeken en opzoekbaarheid.

Gedeputeerde Strijk herkent dat er positieve ontwikkelingen worden beschreven door de archivaris maar dat ook duidelijk is dat de provincie er zeker nog niet is. Daarnaast staan er aanbevelingen al langere tijd open alhoewel daar wel aan gewerkt wordt. Een verzachtende omstandigheid is dat in het jaar 2020 veel mensen die in dit domein een rol hadden moeten spelen voor andere taken stonden om de operatie digitaal overleidend te houden. Het blijft echter een punt dat verbetering nodig is en dat heeft ook de aandacht van de provincie. De Statenbrief van punt 3.17 is niet opgevaardeerd en gaat over de brede bedrijfsvoering. Hieruit blijkt dat wordt ingezet op het gegeven dat de i-functie centraal gestuurd moet worden. De gedeputeerde heeft begrepen dat een stuk dat geproduceerd wordt in het begin al een plek moet krijgen in de archivering later en niet pas als het af is. Deze aanpak wordt nu goed gedaan.

De gedeputeerde ziet een apart uitvoeringsprogramma niet als een belangrijke interventie. Er moet wel vanaf het begin af aan goed door het concern gestuurd worden op hoe je documenten terug kunt vinden.

De heer Van den Dikkenberg vindt het mooi dat er, ook vanuit de i-revolutie aan gewerkt wordt. Gevraagd wordt wanneer de actiepunten uit 2015 afgerond zijn. Hier zit enige urgentie aan omdat het ook koppelingen naar databases en dergelijke betreft.

Gedeputeerde Strijk antwoordt geen datum te durven noemen waarop de punten gerealiseerd zijn. In de bedrijfsvoering breed, waar dit een onderdeel van is, wordt gesproken over de zomer van 2023. In een volgende kwartaalrapportage van het vierde kwartaal over de bedrijfsvoering zal de gedeputeerde wat concreter zijn over wanneer zaken gerealiseerd zijn.

De voorzitter stelt vast dat er geen andere fracties zijn die vragen hebben over dit onderwerp. Er volgt nu een onderwerp van gedeputeerde Van Muilekom maar hij is nog niet aanwezig. De Voedselagenda schorst de vergadering voor enkele minuten.

2.8 SB Inschrijving Hollandse Waterlinie in het Werelderfgoedregister

De voorzitter licht toe dat deze Statenbrief niet is opgevaardeerd. Echter, al voor de uitspraak van Unesco is toegezegd dat deze brief besproken zou worden. Op 26 juli heeft het werelderfgoed besloten de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding van de Stelling Amsterdam in te schrijven op de werelderfgoedlijst.

De voorzitter vraagt welke fracties iets over dit onderwerp willen zeggen.

De heer Kocken feliciteert de provincie dat dit gelukt is en bovenal zonder dat de regelgeving verzaamd diende te worden. Spreker vindt het mooi dat dit stukje oorlogsverleden dat nooit gebruikt is nu zo gemarkeerd is. Dit is op dit moment ook voor het toerisme van belang en de VVD is benieuwd wanneer de marketing gaat starten. Spreker vraagt hoe wordt omgegaan met de programma's Wonen en werken en Energietransitie waar waarschijnlijk de meeste spanning zit met betrekking tot bescherming van de Hollandse Waterlinie.

Mevrouw De Haan meent dat de stukken heel duidelijk waren en meent ook dat een felicitatie op zijn plaats is. Dit is een mooie mijlpaal na vele jaren werken. Het geeft ook een begrenzing aan alle ruimtelijke plannen en dat vindt de ChristenUnie goed. De fractie ziet kansen voor een koppeling met natuur en recreatie en spreker roept op die zo goed mogelijk te benutten. De fractie is benieuwd naar de uitwerking van de verder plannen.

De heer Kamp sluit aan bij de traditie om elkaar te feliciteren. Spreker vraagt zich af of de titel de inhoud van de Statenbrief onderschrijft omdat hij op het verkeerde been werd gezet omdat er staat dat de intentie was om in te schrijven als één werelderfgoed maar er moeten nog punten toegevoegd en uitgewerkt worden. Eén daarvan is het toevoegen van Rijksmonumenten rondom Utrecht. Spreker moest daarbij denken aan een bericht dat hij deze zomer las in de krant over de brug bij Beverweerd. Spreker zou het vervelend vinden als dit mooie resultaat wordt overschaduwed door onbegrip omdat hij heeft begrepen dat er lokaal vragen zijn gesteld bij het renoveren van deze brug.

Gevraagd wordt wat het betekent als de aanvullende zaken die genoemd staan in de Statenbrief niet tot resultaat leiden en of dit consequenties heeft voor de inschrijving.

De heer Van den Dikkenberg stelt dat de nominatie nu is omgezet in een status. Spreker was in het Waterliniemuseum deze zomer en heeft begrepen dat veldheer Alva aan Philips II van Spanje schreef dat 'om het allerellendigst gat een geul van water ligt en dat er eerst een brug gebouwd zal moeten worden om er te komen'. De waterlinie heeft dus afschrikkend gewerkt en spreker vindt het de moeite waard om dat te bewaren. De fractie is wel huiverig voor de planologische gevolgen omdat nu al in verschillende provincies blijkt dat het bebouwing tegenhoudt en de groei van kleine kernen aan banden wordt gelegd.

Gedeputeerde Van Muilekom denkt dat vier provincies blij mogen zijn met de nominatie. In het Provinciehuis is hier hard aan gewerkt. De gedeputeerde herinnert zich nog de discussie bij de begroting over de Nieuwe Hollandse Waterlinie waarbij de angst was voor extra regels. Ook het college wilde geen extra regels. De gedachte was dat als het nu niet lukt met alle beschermingsmaatregelen die er al waren dat men zich af moest vragen of hier mee door zou moeten worden gegaan. Met de vier provincies is de minister overtuigd, een permanent vertegenwoordiger van Unesco aan het werk gezet en zo is het vertrouwen van onder andere Oman en Oeganda gewonnen. Het was een spannend en bijzonder proces.

De gedeputeerde meent dat de Hollandse Waterlinies een inspiratiebron moet zijn op het gebied van natuur, recreatie en groen. Daarnaast moet er op bepaalde plekken gekeken worden hoe er tot een goede inpassing van de energietransitie gekomen kan worden. Daarnaast is er de wens om veel woningen te bouwen en er moet goed gekeken worden hoe de provincie daar mee om wil gaan. De regels die de Staten op 10 maart bij de interim omgevingsverordening hebben vastgesteld zijn ook de regels die Unesco heeft. Er worden dus geen nieuwe regels toegevoegd. Echter, als er gekke dingen worden gedaan of als er een rommeltje van wordt gemaakt dan kijken er nu wel meer partijen mee, ook de andere provincies. Zo is het havengebied van Liverpool afgelopen zomer teruggetrokken en je moet dus wel echt iets doen om te laten zien dat je het serieus neemt.

De provincie heeft aangegeven al veel te doen. Zo is er de cultuurhistorische hoofdstructuur, zijn er agrarische cultuurlandschappen, bestemmingsplannen waar gemeenten aandacht aan geven, NNN-gebieden en er zijn Rijksmonumenten. Er wordt dus al met heel veel gebieden zorgvuldig omgegaan en de provincie heeft gesteld dat meer niet nodig is. Er moet nog wel laten zien hoe de provincie hier mee omgaat en met partners en eigenaren van Rijksmonumenten gesproken worden om te laten zien dat het allemaal goed geregeld is. In 2022 moet de provincie laten zien hoe dit allemaal is geregeld in de provincie en hoe het eruit ziet en eind 2022 moet er weer een plannetje richting Unesco. De gedeputeerde is blij dat de provincie dit voor elkaar heeft gekregen met de dingen die al worden gedaan en vindt dit een compliment aan een ieder waard.

Mevrouw De Haan roept op om de linies zoals die in PReNT zitten en in de Omgevingsvisie zo toegankelijk mogelijk te maken voor een groot publiek. De status is er nu en de fractie meent dat kansen en mogelijkheden gezocht moeten worden om dat zo breed mogelijk te etaleren.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan het niet erg te vinden om bijvoorbeeld forten te restaureren maar dan moeten ze wel beleefbaar zijn en mensen moeten ervan kunnen genieten. Dat is het uitgangspunt. Bij veel forten

zie je dat als er exploitaties en activiteiten plaatsvinden, er zorgvuldig met het onderhoud wordt omgegaan en dat is het doel. Dit is nog niet bij elk fort zo geregeld.

De voorzitter wenst de gedeputeerde veel succes met de uitwerking van de dingen die nog moeten.

2.9 SB Betrokkenheid Staten van Utrecht slavernijverleden, naar aanleiding van onderzoek Slavernij en stad Utrecht

De voorzitter licht toe dat deze Statenbrief is opgewaardeerd door GroenLinks en JA21.

Mevrouw Boelhouver dankt GS voor de Statenbrief en de uitgebreide beantwoording. Spreker vindt het leuk dat het college suggesties vraagt voor het vervolgproces. GroenLinks meent dat dit onderwerp gebaat is bij bewustzijn. Er zijn veel artikelen en podcasts over het onderwerp verschenen maar die kan de provincie moeilijk bij mensen onder de aandacht brengen. Wat de provincie wel zou kunnen doen is de vele tentoonstellingen en wandelingen goed te ontsluiten. De provincie zou zelf eens een wandeling kunnen lopen maar spreker denkt dat het ook goed is om de partnerinstellingen van de provincie te vragen hier de aandacht op te vestigen en samen met de gemeente te onderzoeken hoe dat kan.

De heer Dinklo geeft aan te menen dat de SGP dit onderwerp ook heeft opgewaardeerd. De fractie was wat overvallen toen deze brief over een gevoelig onderwerp opeens verscheen. De fractie meent dat alles wat nu is geschreven uitmond in vaagheid. Spreker vraagt waar GS opeens het mandaat vandaan haalt om hier mee aan de slag te gaan. In de gemeente Utrecht is hier een motie over opgenomen en dat is een duidelijke oproep vanuit de raad. Vanuit PS is er echter geen oproep gedaan om hiernaar te kijken. Er staat dat de gemeente Utrecht de provincie erop heeft gewezen dat er ook feiten zijn waaruit blijkt dat ook de Staten betrokken zijn. Het is spreker onduidelijk waar die feiten zijn, er is een boek opgestuurd en de leden mogen zelf de conclusie trekken dat de Staten een belangrijke rol gespeeld hebben. Dit vindt JA21 te snel gaan. Spreker meent dat als de Staten dit waar vinden, zij zelf zouden moeten oproepen. De fractie wil daarnaast eerst graag de feiten zien op basis waarvan GS denkt deze conclusies te kunnen trekken.

Mevrouw Veen geeft aan de heer Dinklo te willen ondersteunen in zijn zoektocht naar feiten. Achterin staat een index en als dan gezocht wordt op Staten van Utrecht wordt een flink aantal pagina's gevonden met de feiten over de betrokkenheid van de Staten van Utrecht.

De heer Dinklo geeft aan het boek ook te hebben ontvangen. Het is echter een belangrijk onderwerp waarbij de provincie zich nu baseert op een onderzoek van de stad Utrecht. De fractie vindt dat te weinig om de stad te volgen. Duidelijk moet zijn welke feiten er precies zijn zodat de provincie de conclusie kan trekken om stappen te nemen.

Mevrouw Veen wenst de heer Dinklo gerust te stellen. Het boek is geschreven door een aantal onderzoekers van onder andere de Universiteit Utrecht. Spreker heeft geschiedenis gestudeerd en weet dat dit hoog aangeschreven hoogleraren zijn. De feiten kunnen volgens spreker serieus genomen worden. Er is veel onderzoek gedaan en de feiten liggen er dik bovenop.

De heer Dinklo geeft aan te willen weten op basis van welke feiten welke conclusie wordt getrokken en welke vervolgstappen worden genomen. De stad Utrecht geeft aan onderzoek te doen naar excuses. Voordat de provincie zou gaan starten met onderzoek of het dat zou willen doen moet voor spreker duidelijk zijn waarom dit gedaan zou worden en op basis waarvan.

Mevrouw d'Hondt vindt dit een mooi pleidooi naar een onderzoek naar de feiten. Spreker heeft begrepen dat een van de aanbevelingen is om de scope van het onderzoek niet te beperken tot de stad maar dat onderzocht moet worden wat de impact is geweest in de hele provincie. Dat is de insteek van de fractie en spreker neemt aan dat de heer Dinklo ermee in kan stemmen om de feiten boven tafel te krijgen.

De heer Dinklo geeft aan niet te weten op welke feiten hij zich moet baseren. Mevrouw d'Hondt bevestigt het idee dat nog niet alles is onderzocht en dat men zich vooral op de stad Utrecht heeft gericht.

Mevrouw Veen licht toe dat de scope breder is dan alleen de stad. Dat is ook waarom de rol van de provincie veelvuldig wordt aangehaald. Spreker meent dat de provincie op basis van het boek en het onderzoek haar eigen conclusies kan trekken. Spreker meent dat nog meer onderzoek doen een herhaling van zetten zou zijn.

De heer Dinklo meent dat er te gemakkelijk wordt verwezen naar het onderzoek. Als GS vindt dat de Staten betrokken zijn, een conclusie die spreker niet trekt, moet GS ook een samenvatting geven van op basis van welke pagina's uit welk boek wordt gezegd dat die conclusie wordt getrokken.

Mevrouw De Haan geeft aan te zoeken naar de motivatie van de heer Dinklo. Gevraagd wordt of het zo is dat de periode van slavernij onderkend wordt maar dat gezocht wordt naar een vorm waar de provincie iets mee kan of dat het een zwarte bladzijde is die de heer Dinklo liever dicht laat.

De heer Dinklo geeft aan dat alles onderzocht mag worden en of daar dan een moreel oordeel over geveld mag worden is een discussie die spreker nu niet wil voeren omdat de eerste stap nog niet is gemaakt. Spreker meent

dat eerst aan de Staten gevraagd moet worden of zij hier iets mee willen. Vervolgens moet duidelijk zijn op basis van welke feiten GS de conclusie trekt dat er vervolgstappen gezet moeten worden. Daarna kan gesproken worden over hoe met feiten en suggesties omgegaan kan worden.

Mevrouw De Haan geeft aan het boek te hebben gelezen. Tegenwoordig wordt er een duidelijke grens gesteld tussen de stad en de provincie. Dat was in de 15^e tot de 17^e eeuw niet het geval en bestuurlijke posities liepen door elkaar en ook kerken speelden een rol. De vraag is of je het als een verantwoordelijkheid ziet om daar provinciaal nu iets mee te doen. Spreker meent dat daar aanleiding toe is. Spreker daagt de heer Dinklo uit om het boek te lezen.

De heer Dinklo stelt dat er een Statenbrief is gestuurd en dat het dan aan PS is om daar iets van te vinden. GS had de brief dan later moeten versturen. Spreker blijft bij zijn punt dat hij wil weten waarom GS deze vergaande conclusies heeft getrokken

Mevrouw Veen vraagt of zij goed begrijpt dat als de heer Dinklo een samenvatting van het boek krijgt, hij akkoord gaat met de verdere ontwikkelingen.

De heer Dinklo antwoordt dat dat niet het geval is en dat hij wil weten op basis van welke feiten en conclusies GS deze Statenbrief heeft opgesteld en heeft geconcludeerd de stad Utrecht hierin te volgen.

Mevrouw Boelhouwer sluit aan bij de woorden van mevrouw De Haan. Het begint bij bewustzijn en daarom is het goed dat dit punt op de agenda staat. Spreker begrijpt dat de heer Dinklo vooral last heeft van het feit dat PS geen mandaat heeft gegeven. Gevraagd wordt of hij vindt dat bij alles wat GS doet een mandaat van PS moet liggen. Spreker meent dat dat GS vleugellam zou maken en dat een verzoek van de stad om hierin samen op te trekken niet verkeerd is om op in te gaan. Dit zeker als het zich uitstrekt over een gebied dat veel groter is dan de stad.

De heer Dinklo geeft aan het nagevraagd te hebben bij de griffie maar dat niet duidelijk is geworden wie het mandaat over dit onderwerp heeft. Spreker stelt dat de stad Utrecht al veel verder is dan de provincie en meent dat GS en PS eerst moeten weten of zij dezelfde conclusies trekken.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan dat GS heeft gehoord over het onderzoek dat de stad Utrecht heeft laten uitvoeren. Uit de resultaten uit het boek blijkt dat hier iets van de hele provincie is geweest en niet alleen van de stad Utrecht. Dat is in de Statenbrief gemeld omdat het college de Staten wilde informeren dat dit er is. Het college denkt dat het goed is om dit verder uit te zoeken. Er is toen afgewogen om zelf een onderzoek te doen en dat leek geen goed idee. Er zijn drie goede onderzoekers geweest en de provincie wil gebruik maken van de stad Utrecht om te kijken wat er is en wat er nog verder onderzocht moet worden. Er is totaal nog geen conclusie getrokken over wat de provincie daar mee gaat doen. Er is alleen geconstateerd dat dit iets is wat de provincie bezighoudt en wat andere mensen bezighoudt en de provincie wil hier uitwerking aan geven. Het college bedoelde om te informeren en de uitwerking volgt nog. De heer Dinklo stelt dan volgens de gedeputeerde terecht dat hij eerst nog zaken uitgezocht wil hebben voordat er conclusies getrokken worden, dat wil het college ook. Daarom wil het invulling geven aan een vervolgproces. De gedeputeerde zegt toe een korte samenvatting te maken van de meest opvallende punten die te maken hebben met de Staten van Utrecht of van iets dat over de hele provincie gaat. Als daar iets uitkomt zal aan de Staten worden voorgelegd hoe daar mee omgegaan moet worden. De gedeputeerde weet dat de meningen over dit onderwerp verschillen en stelt dat het aan GS is om dit goed voor te bereiden en aan PS om daar dan de discussie over te voeren en daar conclusies aan te verbinden. De gedeputeerde wenst nu eerst samen met de stad Utrecht de diepte ingaan om zaken scherper te krijgen en wil dan met een voorstel komen.

De voorzitter licht toe dat de gedeputeerde de Staten zo snel mogelijk heeft willen informeren en dat GS nog met een voorstel komt.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan op korte termijn met een samenvatting te kunnen komen maar dat de verdieping een kwestie van maanden is.

De heer Dinklo dankt de gedeputeerde. Spreker is blij dat de gedeputeerde de lijn van JA21 overneemt. Echter tussen wat hij zegt en wat in de brief staat ziet spreker een groot verschil. In de beantwoording van de gedeputeerde is te horen dat de feiten getoond gaan worden op basis waarvan een conclusie getrokken kan worden. In de brief staat echter dat de stad Utrecht gevolgd gaat worden en in de brief van de stad Utrecht staan heel duidelijke conclusies. Spreker begrijpt dit niet.

Gedeputeerde Van Muilekom licht toe dat de stad het traject van de stad Utrecht gaat volgen maar dat de stad het onderzoek heeft gedaan en dat de provincie daarmee wil oplopen omdat daar het proces in gang is gezeten en de kennis en ervaring is en daar wil de provincie dankbaar gebruik van maken. Het kan zijn dat de stad al een conclusie wil trekken terwijl de provincie denkt dat het nog niet zover is. De provincie en de stad opereren samen maar de provincie heeft haar eigen verantwoordelijkheden, haar eigen trajecten en haar eigen conclusies.

Mevrouw De Haan meent dat dit onderwerp te groot is om in provinciaal verband zomaar naast je neer te leggen. Het begint met bewustwording en erkenning en de fractie voelt de verantwoordelijkheid om met elkaar stil te

staan hoe het in deze tijd met dit verleden kan en wil omgaan. De fractie waardeert de inzet van GS om te zoeken naar een betekenisvolle manier om een en ander vorm en inhoud te geven. De fractie wil zoeken naar een vorm waarin recht wordt gedaan aan het verleden maar waarin ook wordt gezocht hoe deze legacy ook in deze tijd tot betekenis komt.

Er werd gevraagd om suggesties en spreker oppert dat het wellicht mogelijk is om samen met de stad Utrecht de herdenking van de afschaffing van de slavernij te vieren op 1 juli.

Ook in de huidige tijd zijn er moderne vormen van slavernij, bijvoorbeeld in het kader van uitbuiting of gedwongen prostitutie maar ook in het speelveld van beloning huisvesting van seizoensarbeiders. Dit zou een haakje kunnen zijn en ook in de sociale agenda ziet de fractie haakjes met thema's als discriminatie en uitsluiting.

De heer Dercksen geeft aan zich bij alle sprekers, behalve de heer Dinklo, af te vragen waarom dit onderwerp nu opeens is geagendeerd en waarom mensen zich opeens bewust moeten worden van de tijd dat er slavernij was. Spreker heeft een boek van 700 bladzijden over de boekhouders van de Holocaust waarin nauwkeurig beschreven wordt hoe de Nederlandse overheid heeft meegewerkt aan nazi-Duitsland. Spreker vraagt waarom men daar zich niet bewust van zou moeten worden, waar je nu nog zelfs tekenen van in de hedendaagse politiek kunt terugvinden.

Mevrouw De Haan stelt dat sporen uit het verleden belangrijk zijn en inzicht geven in hoe je in het heden met zaken omgaat. Het spoor dan de Tweede Wereldoorlog geeft nog veel lijnen die nog op de tijd van nu van invloed zijn op het doen en laten. De PVV heeft de ChristenUnie aan zijn zijde omdat het goed is om ook hier in de spiegel te kijken. Er is echter nu onderzoek gedaan naar de slavernij. Spreker is als kind opgeleid over de VOC en de Gouden Eeuw en wat dat Nederland heeft opgeleverd. Bewust of onbewust heeft spreker de achterkant van dat verhaal niet gehoord. In de loop der tijd schrijft het inzicht voort dat ook hier in de spiegel gekeken kan worden en daarom vindt de ChristenUnie het waardevol om te kijken hoe daar, aanhakend bij de stad een vorm voor gevonden kan worden waarop de provincie daar betekenis aan kan geven.

Mevrouw Boelhauer sluit aan bij de woorden van mevrouw De Haan. Spreker meent dat het boek dat de heer Dercksen noemde heel veel aandacht krijgt.

De heer Dercksen stelt dat mevrouw Boelhauer wartaal uitslaat. Spreker vraagt welke burgemeester verantwoording heeft genomen over hoe een gemeente aan de Holocaust heeft meegewerkt.

Mevrouw Boelhauer stelt dat er veel aandacht voor het boek is. Dat de heer Dercksen deze vergelijking trekt slaat volgens spreker nergens op omdat de ogen niet gesloten hoeven te worden voor ook een iets verdergaand verleden, waar veel mensen in het heden nog mee geconfronteerd worden.

De heer Dercksen geeft aan dat deze onzin ter tafel komt omdat er een politieke agenda wordt gevoerd, een woke agenda van BLM die Marxistisch is. Dit is het doekje voor het bloeden en spreker meent dat daar niet aan meegedaan moet worden.

Mevrouw d'Hondt geeft aan zich te kunnen vinden in het pleidooi van mevrouw De Haan. Goede politiek is het zoeken naar nuances en niets is zwart of wit of goed of fout. Dat is nu ook te zien bij de tentoonstelling dit is georganiseerd in Slot Zuilen over het slavernijverleden waar de persoonlijke heldin van spreker, Belle van Zuylen, een rol in heeft gespeeld. Als je dit kunt plaatsen in het licht van die tijd dan geeft dat meer inzicht in hoe de geschiedenis een plek krijgt in het heden. Het lijkt spreker dus goed dat hierin samen opgetrokken wordt en deelt de kritiek over de vaagheid.

Spreker doet drie suggesties over hoe dit samen optrekken eruit zou kunnen zien.

Er zijn nu verschillende steden die zelf onderzoek naar het slavernijverleden hebben gedaan. Er zijn echter ook middelgrote steden waar dat onderzoek nog niet plaatsvindt. Spreker vraagt of GS daar een bijdrage aan zou kunnen leveren om zo de bewustwording te vergroten.

In 2017 is door de gemeente Utrecht besloten dat er een monument komt in de stad Utrecht om het slavernijverleden te kunnen herdenken. Naar aanleiding van dit onderzoek en de conclusies zou spreker willen kijken of dit niet alleen een monument voor de stad wordt maar dat er breder wordt gekeken naar de provincie. Spreker verwees al naar de tentoonstelling in slot Zuilen en spreker zou willen kijken of in het erfgoedbeleid meer van dit soort voorbeelden zouden kunnen komen en of er, zoals GroenLinks voorstelt, fietsroutes kunnen komen. Er zitten altijd twee kanten aan een verhaal, en dit zou hiervoor een mooie gelegenheid kunnen zijn.

Mevrouw Veen waardeert het dat GS dit onderwerp oppakt. In het boek staan interessante conclusies. Richtig de heer Dinklo merkt spreker op dat de stevige conclusies van de gemeente komen van pagina 30. Spreker is blij dat nu serieus wordt genomen wat er is gebeurd, dat daar meer inzicht op komt en dat GS hier mee aan de slag gaat. Spreker sluit aan bij de suggestie van mevrouw De Haan over het afschaffen van de slavernij en vraagt of de provincie iets kan betekenen in het breder beschikbaar stellen van het boek.

De heer Van den Dikkenberg stelt dat Witte de With, Tromp en Michiel de Ruyter namen zijn die de Nederlander nog steeds trots maken en het land of de provincie hoeft die trots ook niet te verliezen. De fractie vindt het

gegeven dat Nederland een welvarend handelsland en een bakermat is tot gevolg heeft dat daardoor veel mensen opgevangen kunnen worden. Daar mag men nog steeds trots op zijn. De SGP vindt dan ook dat er gekapt moet worden met de woke-onzin van het vervangen van straatnamen.

Uit het boek blijkt dat Utrecht ook heeft deelgenomen aan de andere kant van de trots van die periode. De fractie meent dat je als volwassen provincie of stad best volwassen kunt omgaan met de donkere kant van de gouden medaille. Spreker was laatst in Nantes waar een prachtig slavernijmonument is. Dat wil niet zeggen dat Nantes niet trots is op haar historie. Trots hoeft niet te betekenen dat je weg loopt voor wat niet goed is gegaan. Spreker vindt daarom de lijn van GS om zaken verder uit te zoeken prima. Er staat echter ook in de brief dat er een eigen afweging gemaakt kan worden en dat conclusies getrokken kunnen worden op basis van de informatie. Spreker zit er als PS niet op te wachten dat GS een voorstel gaat doen over hoe PS om moet gaan met wat de Staten van Utrecht in het verleden hebben gedaan. Als PS een setje feitelijkheden heeft gekregen van GS dan kan PS daar prima haar eigen conclusie uit trekken. PS is tenslotte het orgaan dat aan de VOC-tafel heeft gezeten en goede besluiten heeft genomen voor het land waar de provincie nog steeds trots op mag zijn. Er is ook een zwarte bladzijde en daar hoeft de provincie niet voor weg te lopen en daar mag best op teruggekeken worden en een conclusie aan verbonden worden. spreker roept op om geen conclusie te verbinden aan het onderzoek maar om de feitelijkheden aan te leveren. Dan kan dit in een Statenvergadering geagendeerd worden en PS kan daar dan prima op een volwassen wijze over spreken.

De heer Dercksen meent dat het knettergek is dat er nu over deze Statenbrief wordt gesproken. Geschiedenis blijkt als wetenschap gevoelig voor modegrillen. Zo waren er historici die het communisme ophemelden terwijl mensen naar de Goelags werden afgevoerd, en iedereen zou moeten weten hoe moorddadig het communisme was. Paul Rosenmöller was erg enthousiast over the Killing fields van Pol Pot, zelfs nadat hij er geweest was en weigerde, zelfs decennia later zijn excuses daarvoor aan te bieden. Zo zijn er nog steeds mensen die de moorddadige hel van het communisme, het Marxisme en het Maoïsme goedpraten en zelfs aanhangen, zelfs in deze Statenzaal. Geschiedenis biedt dus ruimte voor interpretatie. Dat is ook te zien bij dit debat over slavernij en racisme. Er wordt selectief met de geschiedenis omgegaan en er wordt vooral politiek bedreven. Dit terwijl het verleden van Nederland uitgebreid is gedocumenteerd en nu worden er activisten ingehuurd om de geschiedenis te gaan schrijven of herschrijven. Niet de geschiedenis van de slavernij bij de Berbers of Arabieren of de zwarte Afrikaanse slavernijbedrijvende bevolking. Dit blijft buiten beeld terwijl deze slavenhandel elk afzonderlijk omvangrijker was dan die in Nederland. Zelfs de trans-Atlantische slavenhandel door alle Europeanen samen was ten opzichte van de slavenhandel door Arabieren en binnen Afrika kleiner.

Mevrouw Veen vraagt hoe de heer Dercksen de auteurs van het boek kwalificeert.

De heer Dercksen geeft aan gestopt te zijn bij het lezen van het cv van mevrouw Jouwe. Zij lijkt een activiste pur sang.

Mevrouw Veen vraagt of haar cv haar diskwalificeert voor het schrijven van een boek over een dergelijk onderwerp.

De heer Dercksen meent dat dat het geval is.

Mevrouw Veen vraagt wat de heer Dercksen vindt van mensen met een joodse achtergrond die over de Tweede Wereldoorlog schrijven.

De heer Dercksen geeft aan deze vergelijking niet te zien. Als je het cv van mevrouw Jouwe leest kan zij geplaatst worden in het politieke activisme dat zij bedrijft.

Mevrouw Veen geeft aan het democratische vernieuwing van mevrouw Jouwe te kennen.

De heer Dercksen vervolgt en stelt dat de slavenhandel opleefde tijdens de hongersnoden in Afrika. Daar in Afrika geen boeken over geschreven zijn is het voor de hand liggend dat die slavenhandel vooral opleefde op het moment dat er hongersnoden waren, volgens historici. Feitelijk waren de omstandigheden waaronder volwassenen en kinderen hier in de 19^e eeuw moesten leven niet altijd veel beter dan van de slaven, volgens historici.

Mevrouw d'Hondt stelt een punt van orde te maken omdat de heer Dercksen nog lang niet klaar lijkt te zijn met zijn college over de trans-Atlantische betrekkingen van Afrika en Zuid-Amerika, er kunnen bomen worden opgezet over wat er erger is geweest. Het gaat nu over het slavernijverleden van Utrecht en spreker vraagt waarom deze zaken er allemaal bij worden gehaald.

De heer Dercksen geeft aan dit in perspectief te plaatsen maar dat dat niet past in de marxistische politieke agenda van mevrouw d'Hondt..

Spreker stelt dat de historici stellen dat de omstandigheden van de mensen in Nederland in de 19^e eeuw niet veel beter waren dan die van de slaven in Suriname en op de Antillen.

Mevrouw De Haan wenst een punt van orde te maken. Spreker wil met respect luisteren naar de inhoud van alle Statenleden en dit op inhoud duiden. Spreker is niet gediend van een bijdrage die heel laatdunkend is en vol zit met suggestieve opmerkingen waarmee de bijdrage van anderen Statenleden worden gediskwalificeerd. De heer Dercksen maakte tijdens de opmerking van mevrouw d'Hondt een gebaar naar zijn voorhoofd en spreker vindt dat niet kunnen.

De voorzitter vraagt of de heer Dercksen de elementaire beleefdheid gewoon wel wil betrachten.

De heer Dercksen stelt dat hij het zegt als hij vindt dat iemand onzin uitkraamt en dat hij niet zal afronden totdat hij zijn tijd heeft verbruikt. Spreker stelt dat hij de opmerkingen niet maakte om de slavernij te bagatelliseren maar dat het wel de feiten waren.

Dat de slavernij welvaart heeft gebracht rust ook op fabels. De Nederlandse slavenhandel bedroeg naar schatting 0,005% van het nationaal inkomen en de grachtengordel in Amsterdam bestond al. Een ander feit is dat de blanken in het westen als eersten de slavernij afschaften. De beweging om slavernij af te schaffen ontstond in het rood-blanke Engeland en niet door opstanden, volgens historici.

Spreker heeft het boek van activiste Jouwe nog niet gezien maar spreker durft er een kratje bier op te verdedden dat deze feiten daar niet in staan.

Spreker meent dat er maar één verklaring is voor het agenderen van dit soort stukken is, en dat is een politieke agenda. Alles wat blank is, is racisme en fout. Dat terwijl na 1800 de meeste Surinaamse slaveneigenaren niet blank waren. Spreker vraagt wie daarvoor excuses gaat aanbieden en aan wie en wie dan de herstelbetalingen gaat doen.

Vanmorgen was in BEM al te zien dat alles langs de lat van kleur en etniciteit gaat. Spreker roept op daarmee op te houden, het is het gif van deze tijd. Als er excuses komen dan hebben die geen enkele waarde omdat ze alleen van Marxistische activisten komen. Spreker roept op om op te houden met deze onzin.

Gedeputeerde Van Muilekom licht toe dat voor GS belangrijk was dat in het onderzoek wordt verwezen naar de rol van de Staten van Utrecht en daarom vindt het college dat daar serieus naar gekeken moet worden en dat dit verder opgepakt moet worden. Op basis van de feiten die in het onderzoek staan wordt gekeken wat die verder betekenen. De gedeputeerde heeft suggesties gehoord over wat je als provincie zou kunnen doen en de gedeputeerde wil dit bij de Staten laten. De gedeputeerde meent dat de gedane suggesties wel bij elkaar gehouden zouden kunnen worden. De gedeputeerde hoorde ook dat er conclusies worden getrokken als bijvoorbeeld excuses aanbieden of herstelbetalingen maar meent dat de provincie nu nog niet zo ver is. Dit is de fase van onderzoek en het verder uitzoeken van een aantal vragen. Dat beeld zal GS aan de Staten voorleggen en dan is het aan PS om daar conclusies uit te trekken.

De heer Dercksen wil van de gedeputeerde weten of hij niet uitsluit dat er herstelbetalingen gedaan gaan worden. Ook wordt gevraagd of er een claim ingediend kan worden bij Spanje voor de tachtigjarige oorlog.

De heer Dinklo vraagt of er dan ook herstelbetalingen aan Rome gevraagd kunnen worden voor de Limes.

Spreker vraagt of GS geen enkele actie zal ondernemen met betrekking tot het slavernijverleden voordat de feiten op tafel liggen. Er zijn suggesties gedaan om nu al wat te doen maar de gedeputeerde heeft aangegeven eerst met een samenvatting uit het boek te geven en dat het daarna aan de Staten is om een conclusie te trekken.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan niets uit te sluiten. De gedeputeerde denkt zelf niet aan herstelbetalingen maar het is aan de Staten om hier iets van te gaan vinden.

De gedeputeerde meent dat eerst de feiten goed op tafel moeten komen, dat inzicht willen GS en PS hebben. Op basis van die feiten kan een goede discussie gevoerd worden.

De voorzitter vraagt of iemand nog iets wil toevoegen.

De heer Kocken wil meegeven dat het niet voor het eerst is dat de slavernij in Utrecht in beeld is. Ook rondom de culturele hoofdstad en de Vrede van Utrecht is er ook al aandacht aan besteed vanuit de universiteit. Dat is de wandeling waar mevrouw Boelhouwer naar verwees.

Het is een ingewikkeld vraagstuk hoe je het leed dat mensen in de samenleving nu nog steeds voelen een plek wordt gegeven. De VVD wacht het voorstel van GS af en het lijkt spreker goed om dat niet alleen in de traditionele vorm van een Statenvoorstel te doen maar om ook op een andere manier het gesprek te voeren. Dit is niet het enige dat in de geschiedenis van Utrecht is gebeurd maar er zou wel gekeken moeten worden of de provincie hier iets meer moet doen om dit een plek te geven.

Mevrouw Boelhouwer dankt de gedeputeerde voor het ingaan op de suggesties en vragen. Ook de andere sprekers worden bedankt voor hun suggesties. Spreker hoopt dat dit allemaal leidt tot een betere erkenning en herkenning van de pijn van veel mensen, ook in deze provincie.

De voorzitter constateert dat met de gedeputeerde is afgesproken dat het vervolg om te beginnen feiten moeten zijn zodat duidelijk wordt waar de Staten van Utrecht in het verleden aan verbonden zijn geweest. Er wordt geen exact uitgewerkt voorstel van het college verwacht maar iets op basis waarvan het gesprek voortgezet kan worden.

3. Ter kennisname stukken

3.1 [Memo doorontwikkeling druktemonitor](#)

- 3.2 [Memo Donut economie](#)
- 3.3 [SB vaststelling uitvoeringsverordening subsidie Versterking vitaliteit binnensteden, dorpskernen en winkelcentra](#)
- 3.4 [SB Jaarrekening 2020 Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht \(OMU\)](#)
- 3.5 [Memo Regenboogvlag hijsen van 26 tot en met 28 juni 2021](#)
- 3.6 [SB Uitkomsten mei-circulaire provinciefonds 2021](#)
- 3.7 [RUD Utrecht: Ontwerp eerste bestuursrapportage 2021 en programmabegroting 2022](#)
- 3.8 [Memo Overzicht streek- en kasteelmusea provincie Utrecht](#)
- 3.9 [SB Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2021-2024 en Uitvoeringsagenda IBT \(tweede helft\) 2021](#)
- 3.10 [SB Vervolg Aanpak Vitale Vakantieparken](#)
- 3.11 [Memo Vastgoedmonitoring impact COVID19 en regionale vastgoedmonitor](#)
- 3.12 [Digitale kaart van Kunst Centraal](#)
- 3.13 [SB Jaarrapport 2020 ROM Regio Utrecht](#)
- 3.14 [SB Vaststelling uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies 2021-2024 "Van verdedigingslinie naar inspiratiebron"](#)
- 3.15 [SB Actualiteiten monumentenbeleid provincie Utrecht](#)
- 3.16 [SB Werkzaamheden concernopgaveteam Circulaire Samenleving](#)
- 3.17 [SB Voortgang Bedrijfsvoeringsbrede verbeterprogramma's 2° kwartaal 2021](#)
- 3.18 [Wijzigen verordening Plassenschap Loosdrecht e.o.](#)
- 3.19 [Financiële stukken Plassenschap Loosdrecht](#)
- 3.20 [Financiële stukken recreatieschap Stichtse Groenlanden](#)
- 3.21 [Memo Informeren aanbesteding zonnepanelen en motie 58](#)
- 3.22 [Memo Besluit Werelderfgoedcomité UNESCO Neder-Germaanse Limes](#)

4 Sluiting

De voorzitter deelt mee dat hiermee aan het einde is gekomen van de besprekpunten van de commissievergadering BEM en dankt een ieder voor hun inbreng en geduld met elkaar.

De voorzitter sluit de vergadering om 21.09 uur.